

رابطه ترکیه جدید با جنبش‌های اسلامی: مطالعه موردی جنبش حماس

زاهد غفاری هاشجین^۱ و قدسی علیزاده^۲

چکیده

بی‌شک اسلام‌گرایی و احیای مجدد اسلام یکی از مسائل مورد توجه دنیای امروز به ویژه در منطقه خاورمیانه است. یکی از مناطق حساس و مورد توجه در این منطقه حساس کشور ترکیه است. ترکیه تاریخ پرفراز و نشیب و اثرگذاری را در ادوار مختلف تاریخی در خاورمیانه و جهان اسلام پشت سر گذاشته است. امروزه جریان اسلام‌گرایی در ترکیه ضمن فاصله گرفتن از مظاهر آتاتورکیسم در بعد سیاست داخلی وارد جرگه جریان‌های حامی مقاومت اسلامی و احقاق حقوق فلسطینی‌ها و تعامل با جنبش‌های اسلامی همانند جنبش حماس در بعد سیاست خارجی شده است. این مقاله با هدف مطالعه آثار به قدرت رسیدن حزب عدالت و توسعه به رهبری رجب طیب اردوغان بر رابطه ترکیه با جنبش‌های اسلامی به ویژه حماس، سعی دارد به این پرسش پاسخ دهد که تقویت اسلام‌گرایی چه تأثیری بر رابطه ترکیه و جنبش‌های اسلامی از جمله حماس داشته است. برای پاسخ به این سوال سعی می‌شود بر اساس روش مطالعات اسنادی با ترسیم مبانی نظری مناسب ابتدا دوره‌های تاریخی ترکیه شامل دوره «عثمانی»، «لاییک» (کمالیه) و «دوره اسلامی» (ترکیه سوم) بررسی شود. در ادامه به نقش و رابطه ترکیه جدید با جنبش‌های اسلامی به ویژه جنبش حماس اشاره می‌شود. تغییر رویکرد این کشور به مسئله فلسطین و بروز چالش با اسرائیل به واسطه این مسئله مهم، پیامدهای ناشی از آن در سطح منطقه و افکار عمومی جهان اسلام مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. در ادامه موضع ترکیه و شخص اردوغان در قبال جنگ ۲۲ روزه و محاصره غزه و همچنین کاروان آزادی به عنوان شواهدی از توجه خاص ترکیه جدید به مسئله فلسطین و رابطه با جنبش حماس مورد مطالعه قرار می‌گیرد.

واژگان مهم: اسلام‌گرایی، ترکیه، فلسطین، جنبش‌های اسلامی، جنبش حماس، رجب طیب اردوغان

^۱ استادیار علوم سیاسی دانشگاه شاهد z_ghafari@yahoo.com

^۲ دانشجوی جامعه‌شناسی انقلاب اسلامی دانشگاه شاهد